Registratienummer: **1664197**

Notitie ter informatie voor commissie / raad			
Onderwerp:	Ontwikkelingen jeugdbescherming in Brabant maart 2022		
Portefeuillehouder:	wethouder Pieter van Dieperbeek	Openbaar:	Ja

Heesch, 5 april 2022

Kennisnemen van:
Stand van zaken jeugdbescherming in Brabant

Inleiding
Het afgelopen jaar hebben wij u met enige regelmaat geïnformeerd over de problemen die spelen in de organisatie van de jeugdbescherming in Brabant. Het betreft kinderen van wie de opvoedsituatie ernstig te wensen overlaat en van wie daardoor een gezonde ontwikkeling bedreigd wordt. Zodanig dat moet worden ingegrepen middels een door de rechter of officier van justitie uitgesproken maatregel van jeugdbescherming of jeugdreclassering. In Brabant voeren vier gecertificeerde instellingen (GI's) deze maatregelen uit middels een contract dat zij hebben met de gemeenten.
De continuïteit van deze zorg komt al lange tijd in het gedrang. Drie ontwikkelingen liggen daaraan ten grondslag:

- onvoldoende direct beschikbare passende hulp die de GI's moeten inzetten tijdens hun betrokkenheid bij een gezin,
- een enorm verloop en tekort aan gekwalificeerd personeel en
- ingrijpende problemen in de bedrijfsvoering en de financiële gezondheid van veruit de grootste GI; JeugdBescherming Brabant (JBB).

Een aantal zaken dat samenhangt met bovenstaande veroorzakende factoren van de problemen, lichten wij er voor u uit:

Samenvatting/toelichting

Stand van zaken opnamestop 2021 en arbeidsmarktproblematiek:
Jeugdbescherming Brabant (JBB) en de William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering (WSG) zagen zich in het voorjaar 2021 genoodzaakt om een opnamestop in te stellen. Een eenzijdig besluit en een zeer uitzonderlijk, ultiem middel.
Doel van de opnamestop was de dienstverlening aan de bestaande clientèle én het personeel te beschermen. Beschermen tegen overbelasting, tegen verdergaande verschraling van de zorg en tegen calamiteiten. De problemen in de jeugdbescherming in Brabant bleken representatief voor de landelijke staat waarin deze sector verkeert en de sector kan sindsdien rekenen op niet aflatende aandacht van lokaal bestuur, ministeries, inspectie, tweede kamer én de pers.
Inmiddels hebben JBB en de WSG de opnamestop beëindigd en kunnen kinderen die voor het eerst met de jeugdbescherming te maken krijgen weer direct na de uitspraak van de rechter aan JBB en de WSG worden toegewezen. Om de verdeling van nieuwe casuïstiek secuur te doen binnen deze organisaties waar het personeelsbestand nog steeds een uiterst fragiele kwestie is, zijn werkprocessen ingericht voor 'triage' en uitdeelbeleid.

Wat betreft de arbeidsmarktproblematiek:
De arbeidsmarktproblematiek is nog steeds groot. Dit geldt niet alleen voor de Gecertificeerde Instellingen, maar voor de hele (jeugd) zorg. In november hebben we een projectleider arbeidsmarkt aangesteld die een plan maakt voor de zorg in Noord Brabant. Het plan gaat uit van innovatie en behelst onder andere initiatieven ten aanzien van leer-werktrajecten, traineeprogramma's, uitwisselingsprogramma's, zij-instromers, positieve framing van het werken in de jeugdzorg, aantrekkelijk werkgeverschap, werken met administratieve en juridische ondersteuning.

Stand van zaken passende hulp tijdens de maatregel:
Het lukt nog niet in alle gevallen om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen. En dat zal ook niet op korte termijn aanzienlijk veranderen aangezien de GI's over het algemeen met veel personeelsverloop en bezetting te maken hebben en JBB en de WSG in het bijzonder bij de nieuwe instroom een interne overdracht niet uitsluiten.
Wat betreft de passende hulp die tijdens de maatregel moet worden gerealiseerd, kunnen wij melden dat we nog steeds een daling zien van het totaal aantal kinderen dat in Brabant te lang wacht op de passende hulp die een GI wil inzetten, in samenwerking met de gemeenten en de gecontracteerde aanbieders van jeugdhulp. Momenteel zijn dat er 25 voor Brabant, waarvan 14 voor de regio Noordoost.

Stand van zaken verscherpt toezicht
Eind januari 2022 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IG&J) een hertoetsing gedaan. De rapportage van deze hertoetsing is reeds gepubliceerd op de website van het IG&J (https://www.igj.nl/publicaties/rapporten/2022/03/24/rapport-jeugdbeschermingsregio-brabant).
De IG&J heeft besloten de situatie van de jeugdbescherming in Brabant te blijven volgen middels verscherpt toezicht. De IG&J baseert zich daartoe op twee constateringen:

1. De IG&J stelt vast dat de 5 samenwerkende jeugdzorgregio's in Brabant voor wat betreft de jeugdigen met een jeugdbeschermingsmaatregel die wordt uitgevoerd door Jeugdbescherming Brabant niet voldoen aan de normen 'tijdig een vaste jeugdbeschermer' en 'tijdig een gedragen koers'.
2. De IG&J stelt vast dat de jeugdzorgregio's in Brabant er nog niet in slagen om tijdig passende hulp te bieden aan elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel.

De samenwerkende regio's in Brabant zijn afgelopen periode in constructief overleg met de IG&J geweest, over de vele inspanningen die gedaan worden door onze jeugdbeschermingspartners én door de gemeenten. Wij respecteren uiteraard de positie en taak van de IG&J en de wijze van onderzoek die de basis vormt voor deze vervolgrapportage. Toch is de bovenregionaal bestuurlijk geformuleerde reactie, opgenomen in de rapportage, ook een kritische.
We hadden bijvoorbeeld verwacht dat de inspectie een belangrijk deel van de rapportage zou besteden aan een beeld van de vijf afzonderlijke regio's in Brabant, om zodoende van elkaar te kunnen leren en om de vertaling van opgaven binnen de eigen regio verder aan te scherpen. Het perspectief van de rapportage is daarnaast eenzijdig het perspectief van de Gecertificeerde Instellingen, en dan met name vanuit Jeugdbescherming Brabant. We hadden in het rapport graag de input van gesprekken met kinderen en ouders, (gemeentelijke) professionele hulpaanbieders en de drie andere Gecertificeerde Instellingen terug gezien. Dit had belangrijke aanknopingspunten kunnen geven voor onze inspanningen de komende tijd, bij de Brabantse verbeteragenda en bij de uitwerking van het (landelijk) 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming'.
De verbeterpunten die daarnaast specifiek voor JBB zijn, pakken we samen op in de uitwerking van de bestuurlijke opdracht. De opnamestop in 2021 van Jeugdbescherming Brabant en de

William Schrikker Stichting heeft gezorgd voor vertraging bij het behalen van de normen en bij de door iedereen gewenste vernieuwing.
Het biedt echter ook een kans om het plezier van werken in de jeugdbescherming te vergroten en samen met de Gecertificeerde Instellingen en andere zorgprofessionals te zorgen voor een goede toekomst voor kinderen en gezinnen in Noord Brabant.
We doen er daarom alles aan om nóg eerder en met nóg meer slagkracht de kinderen die aan een GI zijn toevertrouwd van de juiste hulp te voorzien. Daartoe ontwikkelen we de bestaande casustafels die een verschil kunnen maken, zoals het Regionaal Expertteam en voeren we op korte termijn ook een gedragen werkwijze in om voor de GI's eenvoudiger de gewenste hulp te kunnen inzetten. Een 'taskforce inkoop' zorgt daarbij voor matching van vraag en specifiek schaars aanbod buiten de eigen regio.

Kwaliteitsverbeteringen:
Gemeenten hebben met de vier GI's afgesproken om de uitwerking van de afspraken over de gewenste kwaliteit op te nemen in een bredere verbeteragenda. In het voorbereidend proces zijn ook de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis betrokken en momenteel maken we de verbreding naar onder andere de gemeentelijke toegangen en jeugdhulpaanbieders. Deze agenda, een meerjarig kompas, heeft als doel overeenstemming te krijgen over de wijze van uitvoering van de zorg en wijze waarop de opdrachtgever-opdrachtnemer relatie ingericht wordt. Een deel van de afspraken uit deze verbeteragenda zullen gevolgen hebben voor de werkwijze van de GI's. De kwaliteit die we nastreven met de verbeteragenda beschouwen we in het licht van de toekomstige werkwijze van de jeugdbescherming(sketen). De landelijke stip op de horizon. Dat is dus een ambitie voorbij de bodemeis die we nu tijdelijk aan de GI's stellen. Eerder hebben de gemeenten van de vijf regio's de tarieven bijgesteld naar een boven gemiddeld tarief, mede bedoeld voor armslag ten aanzien van 'risico' en 'innovatie'. In relatie tot de dialoog over kwaliteit, zijn intussen landelijk een generiek tarief en waardering voor jeugdzorgwerkers gespreksonderwerp geworden. Dit omdat de dialoog over passende tarieven in meerdere regio's in Nederland met de GI's wordt gevoerd.

Stand van zaken bedrijfsvoering JBB
2021 is een turbulent jaar geweest voor JBB. In juli heeft de inspectie geconstateerd dat nog niet aan alle normen wordt voldaan. Daar komt bij dat JBB kampt met een groot personeelstekort. Van 21 juni tot 15 december 2021 had JBB een gedeeltelijke instroomstop waardoor in deze periode ongeveer 180 kinderen niet door JBB zijn begeleid. Om de veiligheid van deze kinderen te waarborgen, hebben gemeenten een crisisorganisatie ingericht onder aansturing van de GI WSG.
Het niet voldoen aan de normen en de instroomstop heeft er toe geleid dat de IG&J alle Brabantse jeugdzorgregio's onder verscherpt toezicht heeft geplaatst. Daarnaast oefenen de ministeries van JenV en VWS interbestuurlijk toezicht uit op de regio's.
De problemen van JBB zijn nog allerminst ten einde ondanks de enorme inzet van JBB en gemeenten. Nog steeds wordt niet aan de normen voldaan, er is weinig instroom van personeel, veel personeelsverloop en een hoog ziekteverzuim. De werkdruk blijft onveranderd (te) hoog. Daarom heeft JBB een voorstel gedaan om uit deze negatieve spiraal te komen.
Met het verstrekken van een bijdrage aan JBB ter uitvoering van de bestuursopdracht, het plan van aanpak en het voorstel voor de verbeteragenda nemen we een set aan maatregelen die bijdragen aan tijdig een vaste jeugdbeschermer, een gedragen koers en tijdig passende hulp. De bijdrage is bedoeld om JBB een éénmalige impuls te geven voor het verstevigen van haar arbeidsmarktaanpak, ondersteuning van de jeugdbeschermers en om zo de vitaliteit van de medewerkers te verhogen. Het vak moet weer aantrekkelijk worden!

Het voorstel gaat in op: “meer jeugdigen thuis laten wonen, versterken van de zorg in en om een pleeggezin, jeugdigen laten opgroeien in een gezinsgerichte setting, deeltijd wonen (kort verblijf) in combinatie met (intensief) ambulante jeugdhulp in thuissituatie.” en voldoet aan de oproep van de inspecties Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en Justitie en Veiligheid (IJenV) om de hulp aan deze kwetsbare groep kinderen snel te verbeteren en jeugdbeschermers in hun vak te steunen. De extra regionale investering voor 2022 bedraagt € 1.184.276 en wordt voldaan uit de reeds gereserveerde middelen vanuit het Transformatieproject, onderdeel “Wonen doe je Thuis”. Dekking vanuit deze middelen zorgt niet voor knelpunten in (lopende) projecten.

Risico’s en beheersmaatregelen, scenario’s
Zoals gezegd, zien we als belangrijkste risico voor de toekomst het gebrek aan personeel voor de (jeugd) zorg. We verwachten wel met de inzet van een projectleider en diens toegewijde, planmatige aanpak veel verschil te gaan maken ten opzichte van de voorbije periode.
We investeren in een scherper, meer helpende analyse van de opvoed- en opgroeisituatie waardoor zorg eerder en meer in gezamenlijkheid wordt bepaald en daardoor beter kan worden verleend. Bestaande overlegstructuren, casustafels, willen we zo inrichten dat ze helpend zijn voor ouders en kinderen of gericht zijn op het aanpakken van knelpunten.
Met de voorgestelde bijdrage hebben we afgesproken dat JBB zal investeren in personeel, ‘binden en boeien’, nieuwe mensen kan aantrekken en dat het ziekteverzuim daardoor daalt. Dat de kinderen en ouders in onze gemeente en regio beter geholpen worden door een vaste jeugdbeschermer en door het uitzetten en uitvoeren van een koers waar jeugdzorgwerker en kinderen en ouders achter staan. Dat JBB in staat is om per 2023 te komen tot een structureel sluitende begroting. Om de risico’s te beperken stellen we voorwaarden aan de bijdrage. De belangrijkste is de aanstelling van een programmamanager bij JBB, die visie en inhoudelijke expertise toevoegt. De programmamanager rapporteert aan account houdende gemeente Tilburg en aan de bestuurder van JBB. Om de financiële risico’s te beperken, wordt de bijdrage in twee tranches betaald. De bijdrage wordt apart gezet en gemeenten en Jeugdautoriteit monitoren de rechtmatige en doelmatige inzet van de middelen.
We hebben er vertrouwen in dat JBB de slag naar de toekomst kan maken. We kunnen echter niet alles voorzien. Alternatieven zijn dat de werkzaamheden van JBB door een andere GI worden overgenomen, dat JBB fuseert met een andere GI of dat een nieuwe GI wordt gestart. Deze alternatieven zijn niet eenvoudig te realiseren.

Vervolg
Voor ons staat het welzijn van kinderen, jongeren en gezinnen voorop. De komende maanden werken we hard aan oplossingen op de korte termijn en aan structurele verbeteringen voor de lange termijn om kwetsbare kinderen en jongeren tijdig goede hulp te bieden. We zullen u actief op de hoogte stellen van de voortgang. Daarnaast bieden we u de gelegenheid om vragen te stellen en organiseren we hiervoor een raadsinformatiebijeenkomst. U wordt nader geïnformeerd over de datum en het tijdstip van deze bijeenkomst.